

เปิดข้อเสนอ ขึ้นทะเบียน โนรา

เพราะเหตุใดจึงต้องเป็นมรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ

Revealing Proposal for Nora's UNESCO Recognition:
Why Has It Been Awarded as "Intangible Cultural Heritage of Humanity"?

โดย: กองบรรณาธิการ

สารบัญ

โนราเป็นแหล่งรวมของภูมิปัญญาหลายประเภทจากบรรพบุรุษทั้งการใช้ภาษา ศิลปะการแสดง การปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และงานช่างฝีมือดั้งเดิม ที่สำคัญคือมีผู้สืบทอดกันอย่างกว้างขวางทั้งในและนอกระบบการศึกษา โนรายังมีความร่วมสมัยเพราะมีการปรับเปลี่ยนการแสดงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ก็ยังรักษารากเหง้าของตนเองไว้อย่างแข็งแกร่ง สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โนราได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของมนุษยชาติที่จับต้องไม่ได้จากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

Nora is the source of diverse wisdoms from our ancestors, including, language use, performing arts, social practices, rituals, traditions, and traditional craftsmanship. Importantly, there are widespread successors within both formal and informal education. Nora is also contemporary because its performances have been modified to reflect changes in society. On the other hand, it still actively maintains its roots. These are the main reasons why Nora has been recognized as “Intangible Cultural Heritage” by United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).

เนื้อหาที่ท่านผู้อ่านจะได้รอ่านดังต่อไปนี้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้สำหรับการยื่นเพื่อเสนอโนราให้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของมนุษยชาติที่จับต้องไม่ได้ (Intangible cultural heritage) โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ที่เรียบเรียงขึ้นจากความร่วมมือหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นชมรม สมาคม สมาพันธ์ ศูนย์เรียนรู้ ศูนย์ฝึกที่เกี่ยวข้องกับโนรา คณะโนรา นักวิชาการ สถาบันมหาวิทยาลัย เป็นต้น ผ่านกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยได้ส่งรายงานนี้เมื่อช่วงต้นปี 2562 เพื่อรับการพิจารณาขึ้นทะเบียนในปี 2563 ต่อมาองค์การยูเนสโกได้อนุมัติการขึ้นทะเบียนโนราให้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของมนุษยชาติที่จับต้องไม่ได้เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2564 ที่ผ่านมา กองบรรณาธิการวารสารภูมิได้คัดเลือกข้อมูลสำคัญบางส่วนจากข้อเสนอดังกล่าวมานำเสนอเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจที่มาที่ไปของการเสนอโนราเพื่อขึ้นทะเบียนดังกล่าวมากยิ่งขึ้น โดยกองบรรณาธิการแก้ไขเพิ่มเติมบางข้อความเพื่อให้อ่านง่ายขึ้นโดยมิได้ปรับเปลี่ยนเนื้อหาแต่อย่างใด

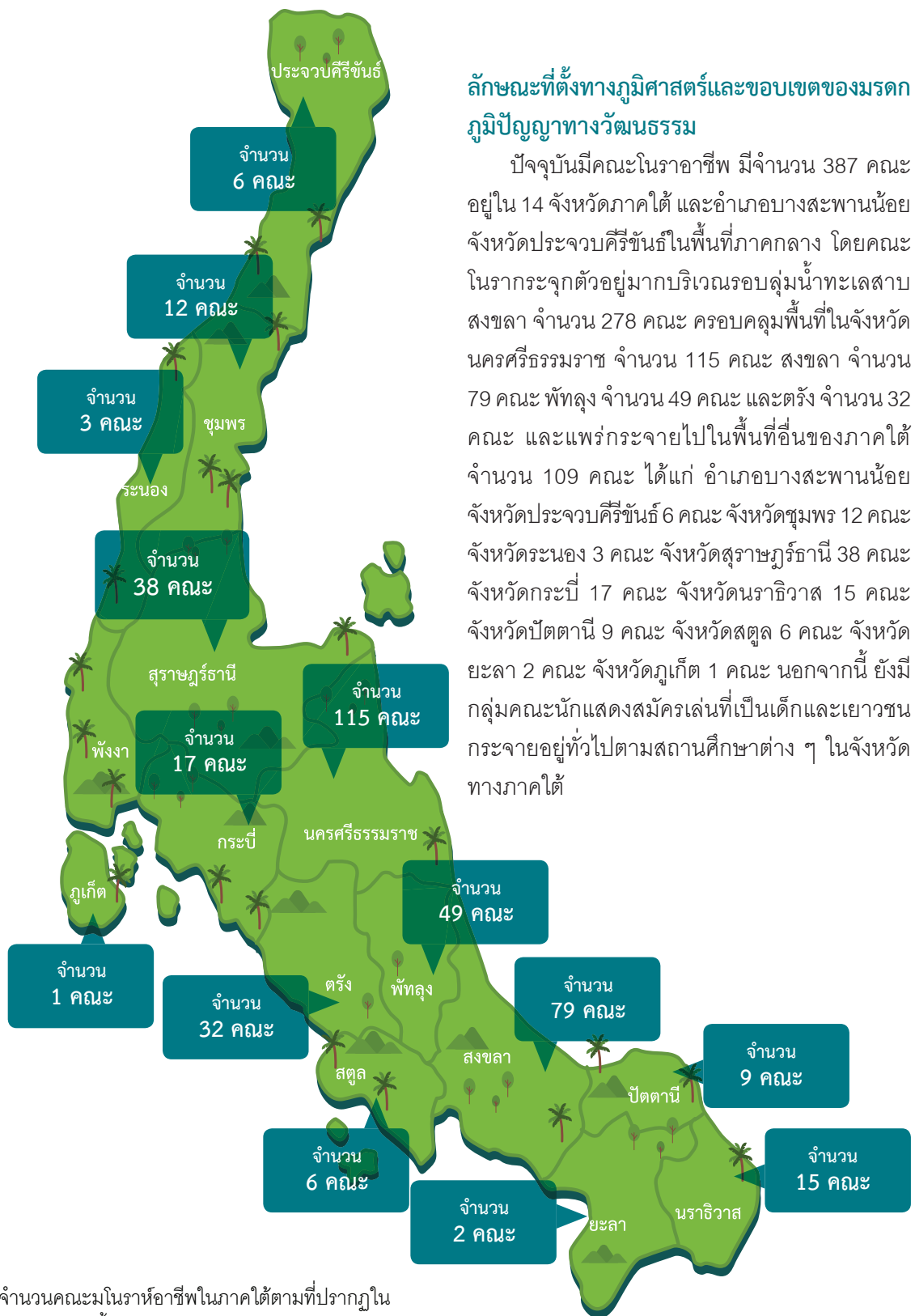
ชื่อ

โนรา (โนห์รา, มโนราห์, มโนห์รา)

(Nora, Dance Drama in Southern Thailand)

ชื่อชุมชน/คณะ/กลุ่มบุคคลหรือปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ชุมชนผู้ปฏิบัติในปัจจุบันประกอบด้วย 5 สายตระกูล ซึ่งสืบทอดความรู้และทักษะมาจาก 12 สายตระกูลโนราในอดีต ได้แก่ 1) สายโนราพุ่มทewa 2) สายโนราแปลกท่าแค 3) สายโนราแป้น เครื่องงา 4) สายโนราเต็ม-วิน-วาด และ 5) สายโนรายกทะเลน้อย สายตระกูลเหล่านี้เป็นที่รวมบรรดานักแสดง นักดนตรี ผู้ประกอบพิธี ช่างทำเครื่องแต่งกาย ช่างทำฉาก และช่างทำเครื่องดนตรี นอกจากนี้ยังมีสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคใต้ทุกระดับชั้นไม่น้อยกว่า 30 แห่งที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดความรู้ เช่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราชวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคใต้วิทยาลัยการอาชีพวิทยาลัยชุมชนในภาคใต้ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวู เป็นต้น

การระบุและนิยามของเรื่องที่น่าสนใจ

🔥 ธรรมเนียมและการแสดงออกทางมุขปาฐะ รวมทั้งภาษาที่ใช้สื่อในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

🔥 ศิลปะการแสดง

🔥 การปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม งานเทศกาล

🔥 งานช่างฝีมือดั้งเดิม

รูปแบบที่แนะนำให้ผู้อ่านที่ไม่เคยรับรู้ เห็นหรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวมาก่อน

โนราเป็นศิลปะการแสดงท้องถิ่นที่ให้ความบันเทิงพัฒนามาจากพิธีกรรม มีบทขับร้องที่คล้องจอง ใช้ภาษาถิ่นและดนตรีที่มีลีลาท่วงทำนองของท้องถิ่น และมีการร่ายรำที่ทรงพลังงดงาม นอกจากนั้นยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการรักษาโรคและการแก้บน นิยมเล่นเรื่องพระสุธนมนโนราห์ ซึ่งเป็นชาตกในพุทธศาสนาเป็นหลัก รวมทั้งเรื่องจากตำนานพื้นบ้านและเรื่องร่วมสมัยอื่น ๆ

การแสดงโนราเริ่มด้วยการไหว้ครูที่เรียกว่า “กาศครู” เพื่อเป็นสิริมงคลและขวัญกำลังใจแก่นักแสดงและผู้ชม โดยนักแสดงจะร้องรำด้วยตนเอง มีดนตรีประกอบการแสดง คือ เครื่องห้า (ประกอบด้วย ทับ โหม่ง กลอง ฉิ่ง ฉาบ) และปี่ ซึ่งจะเล่นเพลงและจังหวะตามสถานการณ์ในเรื่องที่แตกต่างกันไป นักแสดงจะขับบทร้องที่สืบทอดตามแบบมุขปาฐะ รวมทั้งที่ผูกขึ้นสดเป็นภาษาถิ่นได้ โดยมีนักดนตรีร้องรับ การแสดงแต่ละครั้งจะปรับเปลี่ยนไปไม่ตายตัว เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งบทที่ร้องสดและทำรำ

เครื่องแต่งกายของโนราเลียนแบบมาจากเครื่องต้นของเจ้าครองเมือง ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ เครื่องสวมศีรษะ เรียกว่า “เทริด” เสื้อผ้าและองค์ประกอบอื่น ๆ ของเครื่องแต่งกายทำด้วยลูกปัดและผ้าหลากสี และมีหางที่เรียกว่า “หางหงส์” สวมเล็บยาว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของกนิษฐิ์

การแสดงโนราแบบประเพณีจะเล่นบนเวทียกพื้นชั่วคราวในพื้นที่กลางแจ้ง เช่น ลานวัด ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงได้ แม้โนราจะเล่นเรื่องซ้ำ ๆ แต่ผู้ชมก็ยังอยากชมเพราะความสนุกสนานเร้าใจของเสียงเพลงและการแสดง โนราแต่ละคณะจะสร้างความโดดเด่นให้แตกต่างกันด้วยลีลา ร่ายรำ การขับร้อง และการดำเนินสดด้วยปฏิภาณไหวพริบ

ผู้ถือครองและผู้ปฏิบัติ รวมถึงบทบาทของสถานะหญิง/ชาย หรือประเภทของบุคคลที่มีบทบาทเฉพาะและ/หรือมีความรับผิดชอบเป็นพิเศษในการปฏิบัติและการสืบทอด

ผู้ถือครอง คือ ครูอาวสุไธที่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้ก่อตั้งของสายตระกูลโนรา ซึ่งถือเป็นหัวหน้าคณะ มีหน้าที่ประกอบพิธีกรรม ร้องนำ ร่ายรำ และยังเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สมาชิกในคณะ เช่น สายตระกูลโนราพุ่มทewa ปัจจุบันมีผู้ถือครอง 6 คนที่เป็นผู้นำคณะโนรา 6 คณะใน 3 จังหวัด โดยในเดือนพฤษภาคมของทุกปี ผู้ถือครองเหล่านี้จะร่วมมือกันและรวมกันจัดพิธีพิเศษเป็นเวลา 3 วัน สำหรับนักเรียนและนักแสดงทั้งหมดเพื่อบูชาครูที่อยู่ในสายตระกูลด้วยเครื่องเซ่นไหว้และการแสดงรำโนรา โดยนักแสดงโนรารุ่นใหม่อาจได้เริ่มแสดงในระหว่างพิธีนี้ ส่วนผู้ถือครองแบบดั้งเดิมก็ทำหน้าที่ทางสังคมในด้านการรักษาโรค การแก้บน และการสร้างขวัญกำลังใจที่อ่อนแอ

สำหรับผู้ปฏิบัติโนราประกอบด้วยนักแสดง นักดนตรี ช่างฝีมือที่เกี่ยวข้อง และลูกหลานทางวัฒนธรรมที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมของโนราทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นนักแสดงหรือไม่ก็ตาม แต่เดิมโนราแสดงโดยนักแสดงชายเท่านั้น แต่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาโนราได้แพร่หลายมากขึ้นทั้งในชุมชนและโรงเรียนในท้องถิ่น เด็กหญิงและหญิงสาวจำนวนมากที่

“แม้ว่าการแสดงโนราจะเป็นการแสดงออกทางนาฏศิลป์
ที่สะท้อนความงามและรสนิยมของท้องถิ่น
แต่เรื่องราวและเนื้อหาของการแสดง ตลอดจนขนบประเพณีพิธีกรรม
ที่ปฏิบัติสืบทอดมากับภูมิปัญญานี้ ถือเป็นแบบอย่างของ
การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นค่านิยมสากลสำหรับมนุษยชาติ

”

ลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนและทำงานในชุมชน ถูกดึงดูดโดยการแสดงของโนรา และเรียนรู้แง่มุมที่แตกต่างออกไป เช่น ดนตรี การรำ การขับร้อง งานฝีมือลูกบิด ฯลฯ ดังนั้น จึงมีคณะโนราที่เป็นผู้หญิงล้วนจำนวนมาก บ้างเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่แสดงความบันเทิงในที่สาธารณะทั่วทุกจังหวัดทางภาคใต้

การสืบทอดความรู้และที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่น่าสนใจ

ปัจจุบันความรู้และทักษะทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับขนบประเพณีของโนรา รวมทั้งดนตรี การรำร้อง การขับร้อง และงานฝีมือ มีการสืบทอดใน 3 ลักษณะคือ

1) สืบทอดโดยครูโนราแต่ละบ้าน กล่าวคือ พ่อแม่ที่รู้จักและมีความเคารพครูโนราที่มีชื่อเสียงในชุมชน จะฝากลูกของตนให้เป็นศิษย์เพื่อร่ำเรียนวิชาในลักษณะของการศึกษานอกระบบ ด้วยความหวังว่าเด็ก ๆ จะกลายเป็นักแสดงโนราเมื่ออาชีพ

2) สืบทอดโดยองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เช่น วัด ศูนย์ชุมชน และผู้นำต่าง ๆ กล่าวคือ องค์กรต่าง ๆ ใน

ชุมชนภาคใต้จำนวนมากได้ร่วมกันส่งเสริมและจัดการเรียนนอกเวลาเรียนของโรงเรียนและจัดกิจกรรมการแสดงสาธารณะเป็นครั้งคราวให้กับนักเรียน

3) ถ่ายทอดโดยโรงเรียนและสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ประมาณร้อยละ 30 ของโรงเรียนทุกระดับใน 15 จังหวัด มีโนราเป็นวิชาเลือกในหลักสูตรของโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังจัดให้มีชมรมหรือสมาคมโนราที่สนับสนุนโดยโรงเรียนเพื่อจัดเวทีทางการแสดงของนักเรียนทั้งภายในและนอกจังหวัด องค์กรเหล่านี้ยังได้ส่งคณะของนักเรียนเข้าสู่งการแข่งขันในระดับชาติที่จัดโดยสถานีโทรทัศน์และกระทรวงวัฒนธรรม

ส่วนในระดับอุดมศึกษา โนราได้รับการเสนอให้เป็นวิชาเลือกในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ในภาคใต้และเป็นวิชาเอกในสองมหาวิทยาลัยที่มีการศึกษาอย่างเข้มข้นและการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ จนทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านนี้สามารถเป็นนักแสดงมืออาชีพในพื้นที่ได้

หน้าที่ทางสังคมและ/หรือความหมายทางวัฒนธรรม ต่อชุมชนในปัจจุบัน

โนราเป็นศิลปะการแสดงของชุมชนที่มีคุณค่าและความหมายทางวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง มีรากฐานความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของครูบาอาจารย์และบรรพบุรุษโนราผู้ถ่ายทอด มีการใช้ภาษาท้องถิ่นและดนตรีที่มีลีลาท่วงทำนองของท้องถิ่นในการแสดง

วรรณกรรมที่ใช้ในการแสดงนั้นมีทั้งเรื่องที่น่าสนใจจากชาดกทางพุทธศาสนา และวรรณกรรมพื้นถิ่นซึ่งมีเนื้อหาสาระสอดแทรกคติธรรมคำสอนต่าง ๆ และให้ความบันเทิงเป็นหลัก ในด้านพิธีกรรมนั้นจะนิยมใช้วรรณกรรมเฉพาะเพียง 12 เรื่องเท่านั้น โดยแสดงทำรำหรือบทร้องที่สอดคล้องกับขั้นตอนของพิธีกรรม โนราจึงถือเป็นสื่อการแสดงที่ช่วยรักษาภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมของชุมชนไปในตัว

การแสดงโนราแต่ละครั้ง นอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงแล้วยังบอกเล่าเรื่องราวชาดกต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน

ด้านความเป็นเชื้อสายโนราของสายตระกูลต่าง ๆ ซึ่งนับถือเป็นเครือญาติเดียวกัน ยังทำให้คนในชุมชนเกิดความผูกพันใกล้ชิด คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน นับเป็นการเกื้อหนุนต่อความสามัคคีของชุมชนได้เป็นอย่างดี

กระบวนการถ่ายทอดความรู้และพิธีกรรมของโนรานั้น มีการเน้นย้ำในเรื่องความรู้ การเคารพบรรพบุรุษครูบาอาจารย์และผู้อาวุโส จึงเท่ากับเป็นการบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามแก่เยาวชน เสริมสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคปัจจุบัน ส่วนการฝึกฝนและการแสดงโนรายังเป็น

การแสดงออกถึงความเสมอภาคของสมาชิกในชุมชน ทั้งหญิงและชายเพราะเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถ เข้าร่วมปฏิบัติและชื่นชมได้

เรื่องที่น่าเสนอข้อต่อหลักการและแนวปฏิบัติของ สิทธิมนุษยชนสากลที่เป็นอยู่หรือไม่สอดคล้องกับ พื้นฐานของความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างชุมชน กลุ่มคน และบุคคลต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน

แม้โนราจะมีพื้นฐานมาจากความเชื่อดั้งเดิมที่ ผสมผสาน แต่ในทางปฏิบัตินั้น การแสดงโนราไม่มี ข้อกีดกันทางศาสนาหรือความเชื่อทั้งในส่วนของผู้แสดงและผู้ชม พิธีกรรมต่าง ๆ นั้นอาจจะเว้นได้ตาม ความต้องการของปัจเจกบุคคล ประชาชนทั่วไปทั้ง ชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถเรียนรู้ สืบทอด ศิลปะการแสดงโนราได้อย่างกว้างขวางบนพื้นฐาน ของการเคารพสิทธิมนุษยชนและผู้เป็นเจ้าของ มรดกภูมิปัญญา

การขึ้นบัญชีเรื่องที่เสนอในรายการตัวแทนมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติจะทำให้ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นที่ประจักษ์ โดยทั่วไป และการยกระดับความตระหนักรู้ถึง ความสำคัญ

1) ในระดับท้องถิ่น

การขึ้นบัญชีนี้จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความ ภาคภูมิใจในตนเองและตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสงวน รักษา ศิลปะของโนราให้คงอยู่ โดยให้ความสำคัญกับ ทุกส่วนอย่างเท่าเทียม ไม่ละทิ้งส่วนหนึ่งส่วนใด ไม่ ว่าจะเป็นการรำยาว ดนตรี บทร้อง เครื่องแต่งกาย ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ โดยจะ ยอมรับและเคารพในการปฏิบัติและแสดงออกของ แต่ละกลุ่มอย่างเสมอภาค และไม่กีดกัน

ส่วนเยาวชนรุ่นใหม่จะหันมาใส่ใจเรียนรู้และ สืบทอดโนรา รับรู้และเข้าใจถึงระบบความเชื่อและ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ รวมถึงเข้าร่วมสืบทอด เพื่อเป็นศิลปินโนราที่มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น นอกจากนี้การขึ้นบัญชีจะทำให้สมาชิกในชุมชนได้ ตระหนักรู้ถึงความหมาย คุณค่า และความสำคัญของ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษ และรับรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และระหว่างชุมชนท้องถิ่น อื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกภูมิภาคด้วย

2) ในระดับชาติ

การขึ้นบัญชีจะทำให้คนในชาติเกิดจิตสำนึกของ ความเป็นเจ้าของร่วมกัน และยอมรับในความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมที่กลุ่มต่าง ๆ ยึดถือและปฏิบัติ และจุดประกายให้เกิดกระแสความสนใจและรับรู้ใน มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมของตน โดยมีโนราเป็น กรณีศึกษา และมีหน่วยงานภาครัฐและสื่อมวลชน ร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนให้มี พื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดกิจกรรมเกี่ยว กับโนราและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอื่น ๆ และกระตุ้นให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการสงวน รักษา อันจะนำสู่ความสามัคคีของคนในสังคม และ การพัฒนาที่ยั่งยืน

3) ในระดับนานาชาติ

การขึ้นบัญชีจะทำให้มนุษยชาติได้รับรู้ถึง ความมีอยู่ของโนราท่ามกลางมรดกภูมิปัญญา วัฒนธรรมซึ่งมีความหลากหลาย และร่วมชื่นชม ในภูมิปัญญาการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ได้ปฏิบัติ และแสดงออกมาเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม ของตน และช่วยให้ผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ ได้เข้ามา ใกล้ชิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจ ระหว่างกันมากขึ้น โดยทำรำของโนราเป็นการแสดงออก

ถึงสุนทรียศาสตร์ของนาฏภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สามารถทำความเข้าใจร่วมกันและเชื่อมโยงถึงสายสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม แต่ยังคงแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างชัดเจน

ส่วนดนตรีประกอบการแสดงโนราซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องดีและเครื่องกำกับจังหวะก็อาจเชื่อมโยงกับดนตรีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลกที่มีความคล้ายคลึงกัน ขณะที่เครื่องแต่งกายโดยเฉพาะลูกปัดที่ประดิษฐ์ขึ้นด้วยหัตถศิลป์อันเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงรสนิยมด้านความงามของพื้นที่นั้นก็อาจก่อให้เกิดการสนทนาในระดับภูมิภาคที่มีวัฒนธรรมการใช้ลูกปัดในเครื่องแต่งกายที่สอดคล้องกัน

การขึ้นบัญชีเรื่องที่เสนอนี้จะส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในบรรดาชุมชน กลุ่มคน และบุคคล

การขึ้นบัญชีจะส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน (sense of stewardship) และนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกันในกลุ่มผู้ปฏิบัติระหว่างสายตระกูลโนรา คณะโนรา และศิลปินแขนงต่าง ๆ ในด้านการบริหารจัดการ การแสดง องค์ความรู้และเทคนิคทางการรำ การขับท่วง การเล่นดนตรี การทำเครื่องแต่งกาย การสร้างฉาก การปลูกโรงแสดง ตลอดจนการประกอบพิธีกรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานไปสู่การพัฒนาสร้างสรรค์และต่อยอดในรูปแบบสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับชุมชน

นอกจากนั้น การขึ้นบัญชียังกระตุ้นให้เกิดเวทีและพื้นที่ (forum and space) ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการบูรณาการความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างกลุ่มผู้ปฏิบัติ สถาบันการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและวางแผนเกี่ยวกับความยั่งยืนของโนรา เช่น ปัญหา

ช่างฝีมือที่มีความชำนาญในการทำเครื่องแต่งกายอย่างประณีตลดน้อยลง ปัญหาโนราที่สามารถประกอบพิธีกรรมมีจำนวนน้อยลง การจัดหาวัสดุทดแทนไม้บางชนิดที่ใช้ทำเครื่องดนตรี การถ่ายทอดความรู้สู่เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีทักษะและความชำนาญในสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นศิลปินและช่างฝีมืออาชีพ ซึ่งจะทำให้นราสามารถอยู่รอดและได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

การขึ้นบัญชีเรื่องที่เสนอนี้จะส่งเสริมการยอมรับและนับถือความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งความสามารถในการสร้างสรรค์ของมนุษย์

แม้ว่าการแสดงโนราจะเป็นการแสดงออกทางนาฏศิลป์ที่สะท้อนความงามและรสนิยมของท้องถิ่นแต่เรื่องราวและเนื้อหาของการแสดง ตลอดจนขนบประเพณีพิธีกรรมที่ปฏิบัติสืบทอดมาด้วยภูมิปัญญานี้ ถือเป็นแบบอย่างของการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นค่านิยมสากลสำหรับมนุษยชาติ

นอกจากนี้ การแสดงโนรายังมีการสร้างสรรค์และปรับเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงร่วมแสดง การปรับปรุงบทให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันแต่ยังคงเน้นย้ำเรื่องของค่านิยมที่ดี การปรับเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับเพศสภาพของนักแสดง การปรับปรุงเวทีที่แตกต่างไปจากเดิม โดยมีการเพิ่มแสง สี เสียง เข้ามาเพื่อให้ถูกกับรสนิยมและพฤติกรรมของผู้ชมที่มีพลวัต

ดังนั้น การขึ้นบัญชีโนราจึงเป็นภาพสะท้อนของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการในการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งของผู้ปฏิบัติโนราในแต่ละยุคสมัย

ชุมชน กลุ่มคน หรือบุคคลได้ดำเนินการเพื่อการสืบทอดเรื่องที่น่าเสนอนี้ให้คงอยู่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

โนราได้รับการส่งเสริมและรักษามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการสืบทอดภูมิปัญญาในรูปแบบประเพณีภายในสายตระกูลที่พ่อแม่ผู้เป็นโนราเป็นผู้สอนหรือนำบุตรหลานไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูโนราที่ตนยกย่องหรือเป็นที่ยอมรับในชุมชน ต่อมา มีการส่งเสริมและรักษาผ่านสถาบันศาสนา โดยวัดส่งเสริมให้มีการฝึกหัดโนราพร้อม ๆ กับที่ชุมชนเห็นความสำคัญ จึงจัดให้มีการเรียนรู้โนราโดยครูโนรา

ในปี พ.ศ. 2507 ครูโนราอาวูโสได้รับเชิญจากสถาบันการศึกษาบางแห่งให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ศิลปะการแสดงโนราในรูปแบบชมรม หลังปี พ.ศ. 2510 บัณฑิตที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูโนราอาวูโสได้ไปประจำการตามสถานศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคใต้ จึงได้นำความรู้ในศิลปะโนราถ่ายทอดแก่นักเรียน จนทำให้ศาสตร์และศิลป์ของโนราเป็นที่รู้จักและเรียนรู้ในวงกว้าง หลังจากนั้นนาฏศิลป์โนราได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรระดับชั้นประถม มัธยม และอุดมศึกษาในลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น

ช่วงทศวรรษ 2520 ความนิยมโนราน้อยลง เนื่องจากผู้คนหันไปหาสื่อบันเทิงสมัยใหม่ที่มีทางเลือกและมีความหลากหลายมากกว่า เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ดนตรีลูกทุ่ง ทำให้กลุ่มศิลปินโนราไม่ได้รับการว่าจ้างและขาดรายได้จากการแสดง จึงได้รวมตัวกันหาแนวทางเพื่อการดำรงอยู่ โดยในปี พ.ศ. 2528 ได้มีการจัดตั้งชมรมศิลปินหนังตะลุงและโนรา 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปการแสดงโนรา และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มศิลปินให้มีรายได้ ต่อมาได้พัฒนามาเป็นสมาพันธ์ศิลปินพื้นบ้านศรีวิชัย แต่ก็ยังไม่เข้มแข็งเท่าไรนัก

ระหว่างปีพ.ศ.2538-2547 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์จัดตั้งกองทุนไว้ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาสำหรับสนับสนุนศิลปะการแสดงโนราในพื้นที่ภาคใต้ทำให้โนราเริ่มกลับมาเข้มแข็งอีกครั้ง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน กลุ่มศิลปินโนราใน 14 จังหวัดภาคใต้ได้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสมาพันธ์สมาคมโนราแห่งประเทศไทยอย่างไม่เป็นทางการเพื่อดำเนินโครงการถ่ายทอดและการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปการแสดงโนราแก่เยาวชน ศิลปินโนราและประชาชนทั่วไปโดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

การดำเนินการสงวนรักษาของประเทศผู้เสนอ

แม้ว่าโนราจะอยู่ได้โดยชุมชน แต่ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นได้ก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ซึ่งหน่วยงานภาครัฐหลายแห่งได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ

นับเป็นเวลาหลายศตวรรษที่สถาบันพระมหากษัตริย์มีอิทธิพลต่อสาธารณชนให้มีความสนใจในโนราดังจะเห็นได้จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้กับศิลปินโนราเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติจนเป็นที่เคารพยอมรับในสังคม

ส่วนกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรท้องถิ่นของท้องถิ่นในทุกระดับเพื่อเผยแพร่ความรู้ของโนราสู่ระบบการศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนในสถาบันฝึกอบรมครู ซึ่งมหาวิทยาลัยได้กลายเป็นแหล่งผลิตศิลปินโนราระดับมืออาชีพเข้าสู่ตลาด

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินโนราในฐานะศิลปินแห่งชาติ และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสหพันธ์สมาคมโนราแห่งประเทศไทยขึ้นเพื่อดำเนินโครงการถ่ายทอดการแสดงพื้นบ้านโนราให้แก่เยาวชนพร้อมทั้งสนับสนุนทุนการศึกษาวิจัย และจัดให้มีเวทีการแสดงโนราในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ตลอดจนจัดให้มีการแข่งขันโนราประจำปีสำหรับเยาวชน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมถ่ายทอด และส่งเสริมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับโนราแก่ชุมชนท้องถิ่น

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้สนับสนุนงบประมาณเป็นครั้งคราวแก่ชุมชนโนราในการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้น ยังขาดการประสานงานระหว่างกัน และมักลงไปสู่กลุ่มผู้ปฏิบัติกลุ่มเดิม ๆ โดยอีกหลายกลุ่มยังไม่ได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้หากมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และกำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณให้ดียิ่งขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ปฏิบัติโนรามากขึ้น ซึ่งถือเป็นมาตรการระดับชาติ ที่จะกำหนดวิธีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่แตกต่างและชุมชนโนราซึ่งมีขนาดใหญ่

ข้อเสนอเกี่ยวกับมาตรการสงวนรักษา

ประเทศไทยได้กำหนดมาตรการเพื่อสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในรา มีให้สูญหายหรือนำไปใช้ในทางที่เสื่อมเสียไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านนโยบาย ที่ผ่านมารัฐมีนโยบายเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในภาพรวม ทำให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแต่ละรายการได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง และอาจส่งผลให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสูญหายในอนาคตได้ ซึ่งในส่วนของโนรานั้นได้กำหนดให้มีมาตรการด้านนโยบายที่ชัดเจน โดยการจัดทำแผนการสงวนรักษาในรายอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรจุอยู่ในแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2559

2) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มศิลปินและผู้ปฏิบัติ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการเข้ามาของสื่อรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายทำให้โนราได้รับความนิยมนจากผู้ชมน้อยลงส่งผลให้ศิลปินและคณะโนราขาดรายได้เพื่อเลี้ยงตนเองและบำรุงศิลปะแนวทางการช่วยเหลือประการหนึ่งที่จะเร่งดำเนินการคือ ผลักดันให้สมาพันธ์สมาคมโนราแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมของกลุ่มศิลปินโนราอย่างไม่เป็นทางการได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเพื่อรองรับการช่วยเหลือด้านงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สำหรับนำมาช่วยเหลือศิลปินและศิลปินโนรา ประการต่อมา คือ จัดให้มีพื้นที่ทางการแสดงแก่ศิลปินและคณะโนราย่อยเสมอ โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน เปิดโอกาสให้คณะโนราได้แสดง ในงานตามวาระต่าง ๆ ประการสุดท้าย คือ จัดอบรมความรู้และศึกษาดูงานเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอื่น ๆ แก่

ศิลปินและผู้ปฏิบัติเพื่อเปิดโลกทัศน์และมุมมองใหม่ ๆ ในการนำภูมิปัญญาโนรามาพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างรายได้ และเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน

3) ด้านการถ่ายทอดความรู้ โดยส่งเสริมใน 2 ลักษณะ คือ การถ่ายทอดความรู้ในพื้นที่ภาคใต้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อขยายฐานผู้ปฏิบัติและผู้ถือครองให้กว้างขวางและเข้มแข็ง และการสร้างการรับรู้และเข้าใจถึงการมีอยู่ของโนราซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคใต้แก่เยาวชนในภูมิภาคอื่น ๆ ผ่านการศึกษาในระบบและนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4) ด้านวิชาการ โดยสนับสนุนการจัดการความรู้และการศึกษาวิจัยเพื่ออนุรักษ์ความรู้ที่เป็นมรดกภูมิปัญญาที่ใกล้สูญหายด้วยการถอดความรู้จากประสบการณ์ของครูโนราเพื่อให้มีการสืบทอดแก่คนรุ่นใหม่ การจัดประชุมเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ และการสร้างระบบสารสนเทศที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวก เพื่อสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโนราที่ถูกต้องและเชื่อถือได้

5) ด้านการสร้างผู้ชม โดยสนับสนุนให้จัดการแสดงโนราในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้คนได้เข้าถึงบ่อยครั้งเพื่อการซึมซับและสร้างความคุ้นชินให้เกิดขึ้น และปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์และศิลป์ของโนรา จนเกิดความรักและนิยมชมชอบในศิลปะการแสดงโนรา

6) ด้านการสร้างความตระหนักรู้ ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโนราสู่สาธารณชนเป็นระยะ ๆ ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันออกไปแต่ไม่ต่อเนื่อง และมีผู้รับรู้ข้อมูลเฉพาะกลุ่ม

ดังนั้นเพื่อเป็นการขยายการรับรู้โนราในวงกว้างมากขึ้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจะประสานความร่วมมือในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ไปสู่เยาวชนและประชาชนทุกกลุ่มให้ครอบคลุมและเป็นระบบมากขึ้น โดยอาศัยช่องทางและเครื่องมือทุกรูปแบบ ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยของ

7) ด้านงบประมาณ ปัจจุบันรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ ศิลปะการแสดงโนราของประเทศมากขึ้น โดยบางครั้งได้สนับสนุนให้กับองค์กรภาคชุมชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาชีพอยู่บ้าง แต่ไม่เต็มที่และต่อเนื่อง

กรมประชาสัมพันธ์ เสียงตามสายในชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสียงตามสายของโรงเรียน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ สถานีวิทยุขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร สื่อสังคม รวมทั้งสนับสนุนการจัดทำคลังข้อมูลในการสืบค้นโนราออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการสืบทอดและส่งเสริมและรักษาโนราไม่สามารถถึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมดำเนินการได้อย่างเข้มแข็ง ดังนั้นรัฐบาลจะสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐจัดสรรงบประมาณต่อเนื่องให้กับองค์กรภาคชุมชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาชีพในการส่งเสริมและรักษาโนรา

นอกจากนั้นให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ จัดตั้งเป็นกองทุนในความดูแลของสหพันธ์สมาคมโนราแห่งประเทศไทย

การดำเนินการสนับสนุนมาตรการสงวนรักษา

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจะนำมาตรการ 7 ด้านดังกล่าวมาจัดทำแผนส่งเสริมและรักษาโนรา และจะบรรจุแผนนี้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2557 โดยแผนจะบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุนด้านวิชาการ ด้านการเสริมสร้างศักยภาพ และด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

สหพันธ์สมาคมโนราจะถูกผลักดันให้จัดตั้งเป็นนิติบุคคลอย่างเป็นทางการเพื่อให้สามารถเข้ามาดูแลการดำเนินงานตามแผนส่งเสริมและรักษาโนราได้อย่างเต็มที่

กระทรวงศึกษาธิการจะเข้ามาสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับโนราผ่านระบบการศึกษา เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ที่ไม่ได้เป็นนักแสดงโนราได้เรียนรู้ และหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ต่าง ๆ จะได้รับการสนับสนุนเพื่อทำวิจัยภาคสนามและงานวิจัยเพื่อรวบรวมความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนการฝึกซ้อม

หน่วยงานรัฐในส่วนกลางจะเสริมสร้างการรับรู้โนราให้เป็นที่ประจักษ์มากยิ่งขึ้น โดยจะประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ความคุ้มครองและความเคารพต่อธรรมเนียมการปฏิบัติพิธีกรรมและความเชื่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่ดำเนินงานเพื่อการท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืน สามารถเข้าร่วมประชาสัมพันธ์โนราได้ แต่ชุมชนยังคงมีอำนาจในการบริหารจัดการ

คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการที่มีตัวแทนจากชุมชนท้องถิ่นเข้ามาติดตาม ตรวจสอบ และดูแลกระบวนการปกป้องโนราและให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของชุมชน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะนำมากำหนดเป็นมาตรการเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติผ่านกระบวนการบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

นอกจากนี้รัฐบาลจะดำเนินการภายในเพื่อจัดสรรงบประมาณในการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการปฏิบัติของโนรา

ชุมชน กลุ่มคน หรือปัจเจกบุคคล มีส่วนร่วมในการวางแผนมาตรการสงวนรักษา รวมทั้งบทบาทในแง่มุมมองของสถานะหญิง/ชายในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ในช่วงปี พ.ศ. 2559 ชมรมรักษาศึกษาได้ ภายใต้การสนับสนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่จังหวัดพัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช และตรัง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคณะโนรากระจุกตัวสูง โดยได้เรียนเชิญตัวแทนจากกลุ่มศิลปินโนรา ช่างฝีมือ นักวิชาการ ภาครัฐ องค์กรธุรกิจทั้งหญิงและชายมาอภิปรายและวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ความอยู่รอด และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสูญหายของโนรา และร่วมกันกำหนดมาตรการสงวนรักษาสำหรับชุมชนโนราในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งที่ประชุมได้แสดงความห่วงใยเป็นพิเศษต่อกลุ่มศิลปินโนรา และกลุ่มช่างฝีมือที่ไม่มีรายได้เพราะไม่มีผู้ว่าจ้างเนื่องจากความนิยมโนราน้อยลง

- ในราเจือ ชูศิลป์ ศิลปินอาวุโสแห่งปักษ์ใต้ทำพิธีสักการะอนุสาวรีย์ครูตันโนรา ซึ่งเป็นพิธีอันเชิญรูปหล่อ 4 ครูตันโนราขึ้นประดิษฐานแทนอนุสาวรีย์ ณ วัดพระบรมธาตุเจดีย์เขียนบางแก้ว อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2565 ที่ผ่านมา โดยลูกหลานโนราเชื่อว่าเป็นผู้ให้กำเนิดการแสดงมโนราห์

ต่อมาวันที่ 17-18 พฤษภาคม 2560 กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการของกลุ่มผู้สนับสนุนโนรา ณ โรงแรมहररा เจบี จังหวัดสงขลา โดยเชิญวัฒนธรรมจังหวัด และประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 15 จังหวัดมาอภิปรายถึงสถานการณ์และวิเคราะห์ถึงปัญหาตลอดจนภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับโนราและร่วมกันระดมความคิดจัดทำมาตรการสงวนรักษาโนราในภาพรวมจากมุมมองของผู้ที่สนับสนุน จากนั้นเดือนกรกฎาคม 2560 ชมรมรักษูปักได้ได้เปิดเวทีระดมความคิดเห็นใหญ่ ณ วัดคลองแห จังหวัดสงขลา โดยมีตัวแทนจากกลุ่มศิลปิน ผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สหพันธ์สมาคมโนราแห่งประเทศไทยใน 15 จังหวัด สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรเอกชน ร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์มาตรการสงวนรักษาที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ผ่านมา และร่วมกันกำหนดมาตรการสงวนรักษาโนราในภาพรวม เสนอกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

การมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มคน และปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการนำเสนอ

หลังจากที่โนราได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ เมื่อปี พ.ศ.2552 กลุ่มศิลปินโนราและนักวิชาการกลุ่มเล็ก ๆ ในพื้นที่ภาคใต้ได้เริ่มมีความคิดที่จะผลักดันให้มีการเสนอขึ้นบัญชีโนราต่อองค์การยูเนสโก โดยได้ประสานกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรมถึงขั้นตอนและแนวทางการเสนอขึ้นบัญชีอยู่เป็นระยะควบคู่กับการสอบถามความคิดเห็นของศิลปินและผู้ปฏิบัติโนรากลุ่มต่าง ๆ อย่างไม่เป็นการจนกระทั่งปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจึงร่วมกับชมรมรักษูปักได้ดำเนินโครงการรวบรวม

และจัดเก็บข้อมูลโนรา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการเสนอขึ้นบัญชีต่อองค์การยูเนสโก โดยเริ่มจากช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน 2559 ศิลปินโนรา ช่างฝีมือแขนงต่าง ๆ นักดนตรี นักวิชาการในสถาบันการศึกษา ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการถอดองค์ความรู้ และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับโนราพร้อมแสดงความเห็นชอบในการเสนอชื่อเพื่อขึ้นบัญชีทั้งโดยวาจาและลายลักษณ์อักษร ผ่านการสัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มย่อยตามพื้นที่ต่าง ๆ จากนั้นเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม 2559 ได้ร่วมกันจัดทำมาตรการสงวนรักษาผ่านเวทีต่าง ๆ ทั้งหมด 8 ครั้ง ได้แก่เวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 5 ครั้ง การแสดงความคิดเห็นในเวทีใหญ่ จำนวน 1 ครั้ง การจัดกิจกรรมฟื้นฟูและส่งเสริมการแสดงโนราและเวทีเสวนากลุ่มเครือข่ายผู้เป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโนรา จำนวน 1 ครั้ง และการจัดกิจกรรมมหรหรรมนโนราปักได้ จำนวน 1 ครั้ง ซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันนี้ สมาพันธ์สมาคมโนราแห่งประเทศไทยได้ขอความเห็นชอบการเสนอชื่อขึ้นบัญชีจากผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโนรา และรวบรวมใบแสดงความยินยอมที่ส่งมาทางไปรษณีย์ และกรมส่งเสริมวัฒนธรรมก็ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มวัฒนธรรมจังหวัดและประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 15 จังหวัด เพื่อจัดทำมาตรการสงวนรักษาและขอความเห็นชอบ ช่วงเดือนสิงหาคม 2559 - มีนาคม 2560 ตัวแทนศิลปินและผู้ปฏิบัติโนรา นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ ได้ร่วมกันจัดทำข้อมูลที่จัดเก็บได้ลงแบบการเสนอชื่อ และเสนอกรมส่งเสริมวัฒนธรรมปี พ.ศ. 2561 กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนศิลปิน และนักวิชาการ จัดประชุมคณะทำงานเพื่อร่วมกันตรวจสอบข้อมูลที่เสนอขอขึ้นบัญชีให้สมบูรณ์ ●